

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

FACTSHEET ONDERZOEK & ONTWIKKELAGENDA SOCIAAL DOMEIN *stand van zaken juni 2015*

Gemeenten, het Rijk en kennisinstituten zijn sinds medio 2014 met elkaar in gesprek over de toekomst van de kennisinfrastructuur in het sociaal domein. Vertegenwoordigers van G32, G4, NDSO en VNG werken samen in een gemeentelijke kerngroep. De volgende (tussen)resultaten zijn te melden.

1. Visievorming gemeenten

De kerngroep heeft in overleg met gemeentelijke gremia, kennisinstituten en het Rijk een visie ontwikkeld op de toekomstige infra of netwerkstructuur voor kennisontwikkeling en verspreiding in het sociaal domein.

Gemeentelijke visie kennisinfrastructuur sociaal domein

Gemeenten willen, samen met beleidsmakers en professionals in jeugdzorg, welzijn, jeugd GGZ, woningcorporaties en niet te vergeten met burgers zelf richting geven aan nodige verandering en de kennis en professionaliteit die nodig is om 'de transformatie' te realiseren. Gemeenten zullen daarbij regionaal samenwerken met elkaar en met partners, maar ook in het land met vergelijkbare gemeenten of samenwerking met andere organisaties opzoeken. Zo ontstaan clusters waarin beleid, praktijk en kennisontwikkeling samenkomen. Vanuit deze clusters worden programma's ontwikkeld waarin (landelijke) kennisinstellingen gemeenten en hun partners ondersteunen bij kennisontwikkeling, verspreiding en professionalisering. Tegelijkertijd zal gezocht moeten worden naar een nieuw evenwicht tussen landelijke aanpak/thema's en regionale aanpak/thema's.

De governance moet daarbij tegelijkertijd aansluiten bij de verschillende vormen van financiering en de gedeelde inhoudelijke ambities. Gepleit wordt daarom voor een licht en dynamisch platform met als hoofdtaak het vormen van een inhoudelijke kennisagenda. Voor de gemeenten staan daarbij een aantal uitgangspunten voorop: bottom-up agendavoeding, regionale verankering, coproductie met een heldere taak- en verantwoordelijkheidsverdeling, commitment, verbinding vanuit de inhoud en samenwerking in een lichte en dynamische structuur

Deze visie is op een werkbijeenkomst op 18 maart besproken met een groter gezelschap van gemeentebestuurders, directeuren en beleidsmedewerkers. In hoofdlijnen wordt de visie onderschreven. Er is behoefte aan concrete actie om regionale (kennis)netwerken en werkplaatsen te ondersteunen. Met deze aanvulling wordt deze visie ook geagendeerd in diverse bestuurlijke en ambtelijke gremia.

2. Stimuleren regionale werkplaatsen/kennisontwikkeling

In het wijkteamprogramma van de VNG is bij het stimuleren van de regionale kennisontwikkeling en professionalisering samen gewerkt met de (bestaande) Wmo-werkplaatsen. In 2015 hebben de Wmo-werkplaatsen een zelfevaluatie uitgevoerd en hebben VWS en VNG Zunderdorp advies gevraagd met voorstellen te komen voor doorontwikkeling van de Wmo-werkplaatsen.

Advies doorontwikkeling Wmo werkplaatsen

De Wmo-werkplaatsen hebben een succesvolle formule gevonden om kennis te ontwikkelen, maar met name ook toe te passen en te implementeren. Zij hebben zich als samenwerkingsverbanden zeer dicht op de praktijk gepositioneerd. Op die manier lukt het om binnen de samenwerking vragen uit de praktijk centraal te stellen. Dat maakt implementatie van bevindingen of onderzoeksresultaten uit de werkplaats kansrijker. Krachtig is met name de wisselwerking tussen

onderzoek, onderwijs en praktijk, de driehoek die aan de basis staat van de Wmo-werkplaatsen. Daarnaast is het regionaal maatwerk dat de Wmo-werkplaatsen bieden een kritische succesfactor. De Wmo-werkplaats heeft niet de opdracht te zoeken naar onderwerpen die voor alle Nederlandse gemeenten en zorg- en welzijnsinstellingen relevant zijn, maar sluit bij haar inhoudelijke positionering zonder al te veel compromissen juist aan bij de regionale/lokale praktijk. De Wmo-werkplaatsen zijn door het landelijke netwerk in staat gerichte samenwerking met elkaar op gang te brengen. Samenwerking ontstaat hier, net als binnen de werkplaatsen, voornamelijk organisch, vanuit de inhoud. De vrije, onafhankelijke rol van de lectoren is eveneens kenmerkend voor het succes van de werkplaatsen. Het advies van Zunderdorp aan VWS en VNG is om de Wmo-werkplaatsen te blijven ondersteunen zodat de sterke punten verder kunnen worden uitgebouwd en als bouwsteen kunnen functioneren in de toekomstige (regionale) kennisinfrastructuur zoals de kerngroep die voorstaat.

Op basis van dit advies zal in de maanden juni, juli, augustus 2015 nadere besluitvorming door VWS plaats vinden hierover. VNG en de landelijke kennisinstellingen werken aan een pool van ervaringsdeskundigen die gemeenten/regio's desgewenst ondersteunen bij het opstellen van een regionale onderzoeks en ontwikkelagenda.

Een [online kaart](#) (via Google Maps) geeft een overzicht van bestaande kennisnetwerken waar gemeenten bij betrokken zijn. Dit overzicht wordt regelmatig geactualiseerd.

3. Programmering en sturing landelijke kennisinstellingen

Het ministerie van VWS steunt de ambitie van gemeenten om grotere invloed te krijgen op de programmering van de landelijke kennisinstellingen zoals Movisie, het Nederlands Jeugd Instituut (NJI) en Vilans. Het ministerie voorziet daarbij een periode van 3 jaar waarin geëxperimenteerd wordt met de invulling van deze rol voor gemeenten. Bij Movisie loopt al een experiment waarbij gemeentebestuurders voor een deel de programmering van de kennisactiviteiten van Movisie bepalen. Vanuit een vijftal inhoudelijke thema's (clientgericht werken, jeugd GGZ, de nieuwe jeugdbeschermer, wijkteams, Veilig Thuis) wordt overlegd over de wijze waarop het 'kennisaanbod' beter kan aansluiten op de 'kennisvraag'. De resultaten van dit alles worden in het najaar van 2015 besproken in een werkconferentie die wordt geïnitieerd door de VNG. Daarbij wordt ook het onderzoeksprogramma werk en inkomen betrokken. Dit programma wordt ontwikkeld door Divosa, het ministerie van SZW, zonMw en VNG.

4. Onderzoeks- & Ontwikkelagenda: regionale thema's

Gemeenten hebben op een groot aantal vraagstukken onderzoeks- en ontwikkelvragen. Bijvoorbeeld rondom eigen regie van burgers, transformatie, innovatie en bekostiging. De lokale en regionale beleidskeuzes en context zijn leidend voor de inkleuring van deze vraagstukken. En dat betekent dat niet overal dezelfde thema's op hetzelfde moment actueel zijn. Die diversiteit is een gegeven en inherent aan het decentraliseren van het sociaal beleid. Tegelijkertijd is er wel een

aantal thema's dat op veel plekken 'opduikt' : cliëntgericht werken; jeugd GGZ ; de nieuwe jeugdbeschermer; sociale team; veilig thuis; effectiviteit re-integratie; integrale aanpak kwetsbare groepen. De VNG organiseert regelmatig peilingen om na te gaan welke thema's actueel zijn voor gemeenten. Gemeenten die in hetzelfde thema geïnteresseerd zijn worden uitgenodigd gezamenlijk de thema's te vertalen in een concrete aanpak en de krachten te bundelen. De beoogde kennisinfrastructuur in het sociaal domein bestaat uit een onderling goed verbonden regionale en landelijke kennisinfrastructuur (zie ook het in 2014 verschenen advies 'Sociaal werk op solide basis' van de Gezondheidsraad)

5. Feiten en cijfers

In het sociaal domein opereert een aantal (landelijke) kennisinstellingen. Om gemeenten te informeren over wat de kennisinstellingen doen en waar het zwaartepunt van de activiteiten ligt werkt de VNG aan een staalkaart .Deze staalkaart wordt medio juli 2015 gepubliceerd.